

Popkulttuurin uudisrakennuksen
organisaation kehittäminen
-hankkeen raportti

POPKULTTUURIA JOENSUUSSA

I L K K A P Ö L Ö N E N

SISÄLLYSLUETTELO

TAUSTAA	4	KARJALANTALO	14
Hankkeen tavoitteet	4	Konsepti	14
Hankkeen toteutus	5	Rytmimusiikin keskuksen visio, missio ja arvot	15
		Visio	16
TAUSTAA		Missio	16
POPKULTTUURIKESKUKSELLE	6	Arvot	16
Popkulttuurikaupunki Joensuu	6	Rytmimusiikin keskuksen vaikuttavuus	16
		Työllisyys	16
SUOMALAISIA		Matkailu	17
KULTTUURIKESKUKSIA	8	Opiskelijat	17
Kaapelitehdas	8	Kulttuurinen hyvinvointi	18
Rytmikorjaamo	8		
Lutakko	9	HANKKEEN OHEISTULOKSET	19
Nosturi	9	Kulttuurinkuluttaminen	
Verkatehdas	10	Joensuussa ja Pohjois-Karjalassa	
		-tutkimus	19
VAIHTOEHTOJA		Korttelin 48 kehittäminen	19
KESKUKSEKSI	12	Korttelin taustaa	19
A. Karjalantalo	12	Korttelissa toimivia konsepteja	20
B. Kortteli 48	13	Rakentaminen ja kunnostaminen korttelissa	20
C. Taidemuseon kortteli	13	Treenikämppien ja musiikkiliikkeen yhdistäminen	21

TAUSTAA

Joensuussa vietettiin rock-kulttuurin murheellisia hetkiä syksyllä 2002. Rocklubi Kerubi vietti hautajaisiaan paikallisten yhtyeiden soittaessa jäähyväisiä. Hautajaisten pikkutunteina päätettiin, että tämä taru ei jää tähän.

Rocklubi Kerubin sulkeutuminen käynnisti pitkän prosessin, joka nyt tulee jatkumaan Karjalantalossa Joensuun Ilosaareissa. Kerubille lähdettiin etsimään uusia tiloja heti, kun tieto sulkeutumisesta oli saatu. Jo 2000-luvun alussa käytiin läpi useita vaihtoehtoja, mutta sopivaa ratkaisua ei löytynyt. Vuoden 2006 aikana alkoi hahmottua, että asiaan pitää panostaa enemmän, mikäli tilanteelle halutaan saada ratkaisu. Tällöin heräsi ajatus uudisrakentamisesta ja kulttuurikeskuksesta.

Ensimmäiset hankeluonnokset uudisrakennushankkeen selvittämiseksi tehtiinkin jo seuraavan vuoden alussa. Hankkeen toteuttamisen kannalta oleellista oli saada hankkeeseen mukaan muitakin kehittäjätahoja kuin Joensuun Popmuusikot ry. Pohjois-Karjalan maakuntaliitto ja Joensuun kaupunki lähtivätkin hankesuunnitelmien perusteella puoltamaan hankkeen käynnistämistä.

Peruslähtökohtana hankkeelle oli, että Joensuusta ja samalla Pohjois-Karjalasta puuttuu keskisuuri esittävän taiteen tilakokonaisuus. Esimerkkinä voidaan todeta, että monille tapahtumille Joensuun Arena on liian suuri ja Carelia-sali taaßen käyttötarkoituksessaan joustamaton. Tähän tarpeeseen lähdettiin suunnittelemaan keskusta, jossa sijaitsisivat kau-

pungin ja maakunnan esittävän taiteen tarpeita tyydyttävät esiintymistilat. Tilojen tehokkaan käytön varmistamiseksi rakennuksen tulisi olla erilaiseen käyttöön muunneltava ja kustannuksiltaan järkevä kulttuuritoimijoille.

Ideaalina syntyisi paikka, joka olisi kaupunkilaisille houkutteleva ajanviettopaikka, jossa kulttuuriteollisuus, populaarikulttuuri ja muu taide kohtaavat. Rakennuksen sydämenä toimisi olohuoneomainen kahvila-ravintola, jonka ympärillä monikäyttöiset tilat tarjoaisivat mahdollisuuden niin suurten konserttien kuin intiimien monologiin esittämiseen.

HANKKEEN TAVOITTEET

Popkulttuurin uudisrakennuksen kehittäminen –hankkeen tavoitteena oli luonnostella kulttuurikeskuksen liiketoiminta- ja sisällönkehittämissuunnitelma. Tavoitteisiin liittyi suunnitelma uudisrakennushankkeen rahoituskonseptista sekä kulttuuritalon arvojen, vision ja mission tuotteistaminen. Tavoitteena oli myös, että hanke luonnostellee popkulttuurin uudisrakennuksen kehittämiseksi toiminta- ja investointisuunnitelman, joka tukee koko maakunnan luovien alojen kehittymistä.

Tämän projektin tavoitteena oli kehittää toimiva konsepti populaarikulttuurin keskuskeski Joensuuhun. Hankkeen keskeisinä tavoitteina oli tuottaa ja toteuttaa

1. Popkulttuurin uudisrakennuksen visio, missio, arvot

2. Popkulttuurin uudisrakennuksen liiketoimintasuunnittelu ja organisaatorakenne
3. Popkulttuurin uudisrakennuksen rahoituskonseptointi
4. Popkulttuurin uudisrakennuksen tiedotus- ja markkinointisuunnitelma
5. Popkulttuurin uudisrakennuksen tuotteistaminen sekä brändäys
6. Talon organisaation konseptointi sekä sisällönkehittämisen käynnistäminen
7. Mahdollisten jatko-toimenpiteiden valmistelu

Hankkeen myötävaikutuksella haettiin syntyväksi

1. liiketoimintasuunnitelma
2. markkinointisuunnitelma
3. talousorganisaatoraportti
4. investointihankkeen hankekuunnos
5. toimintakonsepti tuotteistettuna esitteiksi ja materiaaleiksi

Hankkeen toiminnan oheisvaikutuksina ajateltiin olevan:

1. synnyttää uusia liiketoimintamalleja ja ansaintalogiikoita omalla alueellaan
2. kehittää ja tuotteistaa suoraan mukana olevien kulttuuriyrittäjien toimintamahdollisuuksia ja välillisesti kannustaa kulttuuriyrittäjyyteen
3. innostaa alueen kulttuuri-toimijoita ja nostaa popkulttuurin merkittäväksi aluekehitystekijäksi
4. vahvistaa paikallista ja kansallista kulttuuriteollisuutta ja lisätä yhteistyömahdollisuuksia kansainvälisesti

5. synnyttää popkulttuuriin ja kulttuuriteollisuuteen liittyvää tutkimusta

HANKKEEN TOTEUTUS

Joensuun Popmuusikot ry sai hake-malleen Popkulttuurin uudisrakennuksen organisaation kehittämisen – hankkeelle myönteisen rahoituspäätöksen kesäkuussa 2008 Pohjois-Karjalan maakuntaliitolta. Hankkeen rahoituksesta 70 % tuli Euroopan aluekehitysrahastosta. Hankkeen omarahoituksesta vastasivat Joensuun kaupunki ja Joensuun Popmuusikot ry.

Hanketta toteuttamaan rekrytoitiin projektipäällikkö ja projektisihteeriksi toukokuussa 2008. Hakeneiden joukosta projektipäälliköksi valittiin FM Ilkka Pölönen ja projektisihteeriksi trad. Sissi Riikola. Hanke toteutettiin 1.7.2008 ja 31.12.2010 välisenä aikana.

Hankkeen ohjausryhmä kokoontui hankkeen aikana kahdeksan kertaa. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimi tutkimuspalvelupäällikkö Soili Makkonen Itä-Suomen yliopistosta. Muita ohjausryhmän jäseniä olivat kulttuuri-johtaja Janna Puumalainen Joensuun kaupungilta, kehittämisjohtaja Lasse Neuvonen Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoululta, toimitusjohtaja Matti Päivinen Joensuun Nuori Rytmi Oy:stä, toiminnanjohtaja Harri Pihlajamäki Selmu ry:stä sekä toiminnanjohtaja Markku Pyykkönen ja hallituksen jäsen Pekka Kupiainen Joensuun Popmuusikot ry:stä.

TAUSTAA POPKULTTUURIKESKUKSELLE

Ajatus kulttuurikeskuksesta ei ole Joensuussa aivan uusi. Ensimmäisen kerran jo 1970-luvulla vallattiin kaupungista tilat nuorisotiloiksi. Sama toistui 1980-luvulla, kun niin kutsutun kulttuuribunkkerin valtaus tapahtui. Rockklubi Kerubi ei ollut aina kulttuurin ystävien suosiossa. Alkuaikoina paikka oli hieman epämääräinen ja nautti epäilyttävää mainetta. Oikeastaan vasta Joensuun Popmuusikot ry:n ostettua klubin toiminnot Kerubi alkoi kehittyä kohti monipuolista kulttuuri-areenaa.

Vuonna 2002 Kerubin jo päättyessä toimintaansa siitä oli kehittynyt hyvinkin uskalias ja kokeileva esiintymispaikka. Vaikka pääosa ohjelmasta oli edelleen bändien soittaman musiikin varassa, niin väliin mahtui paljon muutakin. Klubissa järjestettiin modernia tanssia, runoiltoja ja teatteria. Ajatus popkulttuurikeskuksesta lähti liikkeelle pitkälti Kerubin klubin loppumisen myötä.

Vuosien aikana mahdollisesta kulttuurikeskuksesta keskusteltiin paljon. Asia oli aika-ajoin esillä paikallisessa mediassa aina pääkirjoitustasoa myöten. Ajatusta sivuttiin jo Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun vuonna 2006 hallinnoimassa Elokuva- ja tv-studion kehittäminen -hankkeessa, jossa jo osittain hahmoteltiin mahdollisuutta elokuvastudion ja kulttuurikeskuksen yhdistämiseksi.

Vuoden 2006 aikoihin käytiin keskustelua Taidemuseon korttelista ja sen kehittämisestä. Syntyi ajatus, voisiko kulttuurikeskuksen rakentaa ky-

seiseen kortteliin. Tätä selvitystyötä varten Popkulttuurin uudisrakennuksen organisaation kehittäminen -hanke käynnistettiin.

POPKULTTUURIKAUPUNKI JOENSUU

Joensuu on tunnettu populaarikulttuurin kaupunki, josta on noussut Suomen musiikkimaailman huipulle monia yhtyeitä, joiden tunnettuus on kansallisesti merkityksellistä. Valtakunnallinen Ilosaarirock -festivaali on 1970-luvulta saakka lisännyt Joensuun mainetta populaarikulttuurin kaupunkina. Joensuu valittiin vuoden Popcityksi vuonna 2001 Suomalaisen musiikin tiedotuskeskuksen toimesta. Joensuun kaupungin ja Pohjois-Karjalan maakunnan kehittämisasiakirjoissa viitataan useasti populaarikulttuurin kehittämiseen sekä oman alueen tapahtumien vetovoimaisuuden lisäämiseen. Ensimmäisen kerran maininnat populaarikulttuurista kehittämisasiakirjoihin tuli jo 1990-luvulla.

Popkulttuuriin ja sen ympärillä olevalla teollisuudella on laaja työllistävyys- ja tuottavuusvaikutus. Lisäksi popkulttuurilla, kuten kulttuurilla yleensä, on tärkeä merkitys yleisessä hyvinvoinnissa ja syrjäytymisen ehkäisemisessä. Suomalaisessa musiikkiteollisuudessa on tapahtunut viime vuosina nopeaa kehittymistä, joka on johtunut pääasiassa muutaman suuren vientimenestyksen aiheuttamasta populaarimusiikin arvonnoususta. Yh-

tyeissä ja niiden ympärille kietoutuvassa teollisuudessa suhtaudutaan musiikkiin entistä ammattimaisemmin. Moni pyrkiikin tarmokkaasti tekemään harrastuksesta kannattavaa työtä. Ammattimaistuminen näkyy markkinoinnissa, esiintymisissä, tekniikassa, manageroinnissa ja musiikin organisaatioiden järjestäytymisessä. Erityisesti musiikinviintiin suhtaudutaan Suomessa kunnianhimoisesti. Kehitys ilmenee myös paikallisella tasolla. Osa joensuulaisista muusikoista ja teknisestä henkilöstöstä on onnistunut kehittämään musiikista ammatin, jolla elättävät itsensä. Alueen ääni- ja studiotekniikka on herättänyt kiinnostusta maakunnan ulkopuolella.

Paikallinen Ilosaarirock –festivaali on noussut viime vuosikymmenien aikana yhdeksi Suomen kärkifestivaaleista. Tapahtuman toteuttaminen pohjaa yleishyödyllisen Joensuun Popmuusikot ry:n voittoa tavoittelemattomaan sekä aatteelliseen toimintaan. Joensuun Popmuusikot ry:n tarkoituksena on edistää ja tukea popmusiikin harrastusta Pohjois-Karjalassa sekä kohottaa sen taiteellista tasoa. Ilosaari-

rock –festivaalilla on todettu olevan merkittäviä aluetaloudellisia sekä imagollisia vaikutuksia. Vuonna 2007 tehdyn tutkimuksen mukaan (Haverinen & Oksman, 2007) festivaaliasiakas kulutti keskimäärin 232,5 euroa Ilosaarirock –festivaalin aikana. Festivaalin välittömät vaikutukset Joensuun elinkeinoelämällä mitattiin olevan n. 6,2 miljoonaa euroa. Festivaalin kuvataan piristävän joensuulaista liike-elämää sekä houkuttelevan uusia opiskelijoita Itä-Suomeen.

Vuonna 2002 tehdyn imago tutkimuksen mukaan (Hakulinen, 2002) Ilosaarirock kuvataan Suomen johtavaksi nuoriso- ja musiikkitapahtumaksi, jolla on suurilta osin positiivisia vaikutuksia sekä Joensuun että Pohjois-Karjalan imagoon. Vuonna 2007 Suomen Taloussanomien Oy:n toteuttaman tapahtumaselvityksen mukaan Ilosaarirockin henkilökunta on Suomen ammattitaitoisinta ja tunnelma puolestaan paras rockfestivaalien kentällä. Samoin Soneraplazan festivaaliäänestyksessä Ilosaarirock sai lähes 50 prosenttia äänestyksessä annetuista äänistä vuonna 2007.

SUOMALAISIA KULTTUURIKESKUKSIA

Ei kannata mennä merta edemmäs ka-
laan. Hankkeen aikana käytiin läpi ko-
timaisia elävän musiikin ja esittävän
taiteen keskuksia. Tutkimalla niiden
taustoja ja toimintaperiaatteita saatet-
tiin valita niistä hyviä käytäntöjä Joen-
suussa toteutettavaan konseptiin.

KAAPELITEHDAS

Arkkitehti Wäinö G. Palmqvistin suun-
nittelema Kaapelitehdas rakennettiin
vuosina 1939-1954. Yli viiden hehtaa-
rin kokoisessa Kaapelitehtaassa val-
mistettiin puhelin- ja sähkökaapeleita.
Tehtaan rakennutti Suomen Kaapeli-
tehdas Oy, joka fuusioitui Nokia
Oy:öön 1960-luvun lopulla. Tilat kävi-
vät tarpeettomiksi Nokia Oy:lle 1980-
luvun lopulla, jolloin Nokia alkoi
vuokrata tilojaan taiteilijoille, joita
asettui nopeasti rakennuksen korkei-
siin ja valoisiin tiloihin. Kaapelitehdas
siirtyi Kiinteistö Oy Kaapelitalon
omistukseen 1992. Yhtiön osakkeet
omistaa Helsingin kaupunki. Tehtaassa
ryhdyttiin korjaustöihin, jotka jatkuvat
edelleen. Tehdasta kunnostetaan ”kaa-
pelistandardilla” -ekologisesti ja pie-
nellä budjetilla.

1990-luvulla Kaapelitehdas on muo-
toutunut uudentyypiseksi, itsenäi-
seksi kulttuurin ja taiteen keskuksiksi.
Kaapelilla toimii yli sata taiteilijaa,
pienyrittäjiä, taidekouluja, tanssitea-
tereita, kaksi radioasemaa, kolme mu-
seota ja kolmetoista galleriaa. Myös lii-
kunnanharrastajille on monenlaista
tarjontaa. Kaapelilla toimii lisäksi suo-

sittu kahvila ja ravintola Hima & Sali.

Osa suurista tehdashalleista on re-
montoitu vuokrattavaksi lyhytaikai-
seen tapahtuma- ja kulttuurikäyttöön.
Tapahtumatiloja on viisi, Merikaapeli-
halli, Puristamo, Valssaamo, Pannu-
halli ja Turbiinisali. Niiden kokonais-
pinta-ala on yli 4500 m². Lisäksi vuok-
rattavana on kolme neuvottelu- ja se-
minaaritilaa. Kaikissa Kaapelitehtaan
vuokrattavissa tiloissa on vapaa cate-
ring ja muut tuotantojen osa-
alueet. Kaapelilla järjestetään kokouk-
sia, konferensseja, messuja, juhlia,
tanssi- ja teatteriesityksiä, näyttelyjä,
konsertteja, erilaisia kuvauksia ja mui-
ta tapahtumia. Suurin vuokrattavista
tiloista on Merikaapelihalli, jolla on
pinta-alaa 3148 neliometriä ja kor-
keutta yli 13 metriä.

RYTMIKORJAAMO

Rytmikorjaamo on 1970:n asiakaspai-
kan klubitila Seinäjoen keskustan lä-
heisyydessä, joka on korkeudeltaan 8-
6 metriä. Konserttisalin yhteydessä on
myös toimiva ravintolatila. Sali on mo-
nikäyttöinen ja soveltuu konserttien
järjestämisen lisäksi myös messujen ja
muiden tapahtumien pitopaikaksi.

Rytmikorjaamo on osa vanhaa Posti-
autovarikko. Postiautovarikon tiloi-
hin kuuluu lisäksi kellarin 9 bändi-
kämpää, saunatilat, varastotilaa, toi-
mistotiloja ja kabinetteja kaikkiaan
kolmessa kerroksessa. Tilaa on reilut
2500 neliometriä. Koko postiautovari-
kon neliömäärä on 6500. Kabinetteja

on mahdollista vuokrata kokous- tai muuhun käyttöön. Alakerran saunatila soveltuu isommankin porukan illanviettoon.

Postiautovarikon kunnostukseen on saatu tukea 50% kokonaisremontointikustannuksiin Euroopan aluekehitysrahastosta ja TE-keskuksesta. Seinäjoen kaupunki tukee bändikamppien välitystoimintaa. Postivarikon omistaa nykyisellään Kiinteistöasakeyhtiö Rytmikorjaamo, jonka osakkaina ovat Selmu ry, Seinäjoen kaupunki ja Seinäjoen teknologiakeskus Oy.

LUTAKKO

Lutakko on palkittu konserttiareena ja monitoimitalo Jyväskylän Lutakon kaupunginosassa. Näissä vanhan leipomom tiloissa toimivat Jyväskylän elävän musiikin yhdistys JELMU, Youth Against Drugs –yhdistys ja sekä ISON Tanhuujat ry, joka ylläpitää talossa harrastajateatterien ja tanssiryhmien yhteistä harjoitus- ja esitystilaa. Suuren, yli viisisataa asiakasta vetävän salitilan lisäksi talossa on harjoitustiloja bändeille, työhuoneita kuvataiteilijoille ja muun muassa joogasali. Talon omistaa Keskinäinen kiinteistöyhtiö, jonka osakkaita ovat Jelmury:n lisäksi YAD ry sekä Kauko Sorjosen säätiö.

Lutakko joutui purku-uhan alle, kun Lutakon niemen aluetta alettiin kehittää asuin- ja liikekortteleiksi entisen Schaumanin vaneritehtaan jäljiltä. Tanssisalista oltiin tekemässä parkkipaikkaa kunnes Jyväskylän kaupunginhallitus aktiivisten kaupunkilaisten painostuksesta päätti 17. marraskuuta

2003 pelastaa kaupunkikulttuurillisesti tärkeän kohteen asemakaavamuutoksella. Vuoden 2005 alussa käynnistetty peruskorjaus valmistui saman vuoden joulukuussa.

Tanssisali Lutakon saneeraus on ollut talossa toimiville yhdistyksille päätös viidentoista vuoden epävarmuuden ajalle. Peruskorjaus valmistui joulukuussa 2005 ja siinä uusittiin vuonna 1953 valmistuneen rakennuksen poistumistiet ja kaikki LVIS-järjestelmät nykyajan vaatimusten mukaisiksi. Jyväskylän elävän musiikin yhdistys eli Jelmury on Lutakon tunnetuimpia toimijoita. Toiminta on valtakunnallisesti tunnustettua ja palkittua. Yhdistys järjestää klubillaan Tanssisali Lutakossa vuosittain n. 100-130 keikkaa, ja Tanssisali Lutakko on valittu mm. vuoden klubiksi vuonna 2005 Musiikki & Media Industry Awards-tapahtumassa. Jäseniä Jelmulla on tällä hetkellä huikeat 3641 henkilöä. Lisäksi toiminnassa on mukana noin sadan hengen joukko vapaaehtoisia, jotka tekevät aktiivista työtä yhdistyksen hyväksi. Jelmun toimintaan osallistuu paljon alle 18-vuotiaita, sillä tälle ikäryhmälle on tarjolla hyvin vähän musiikillista ohjelmaa.

NOSTURI

Nosturi on Helsingin Hietalahdessa sijaitseva kulttuuri- ja monitoimitalo, jossa järjestetään muun muassa konsertteja, diskoja, näyttelyitä, teatteria, messuja ja muotinäytöksiä. Talon toimintaa ylläpitää Elmu ry. Nosturin kapasiteetti on tapahtumasta riippuen noin 750 henkilöä. Samoissa tiloissa

toimii myös pienempiin tapahtumiin soveltuva ravintola Alakerta katutasossa, josta löytyy muun muassa kiinteä esiintymislava äänentoistoinen.

Nosturi tarjoaa tilojaan sekä tekniikka- ja ravintolapalveluitaan vuokrattavaksi monipuoliseen tilauskäyttöön. Nosturi on erityisesti tunnettu konserteistaan ja muista musiikkitapahtumistaan. Elmu ry vastaa itse konsertti-toiminnan pääasiallisesta sisällöntuotamisesta. Talossa järjestetään myös eri kokoisia seminaareja ja luentoja sekä vietetään yritysjuhlia, yksityistilaisuuksia ja tuotelanseerauksia.

Nosturin kaksikerroksiseen saliin mahtuu tilaisuuden luonteesta riippuen noin 750 ihmistä. Tilassa on kaksi kiinteää baaria, pienempi permannolla ja suurempi parvella. Salin päädystä on kookas esiintymislava, johon näkee myös parvelta. Katutason ravintola Alakerta toimii pienempien tilaisuuksien viettopaikkana. Alakerrassa on 120 asiakaspaikkaa, istumakattauksen saa noin 70:lle hengelle. Tarvittaessa Alakerran tila laajenee käsittämään myös Nosturin aulan, kun juhlasali ei ole käytössä. Kesällä terassille meren ääreen mahtuu lisäksi satakunta henkeä. Nosturin sali on monipuolisesti ja helposti muunneltavissa erilaisilla somistus- ja kalustusratkaisuilla.

Nosturia hallinnoima Elmu toimii musiikkikulttuurin ja nuorison hyvinvoinnin edistämiseksi. Musiikkialan kehitys Suomessa on edennyt vaiheeseen, jossa Elmun kaltaiselle epäkaupalliselle yhteisölle luonteva osa on riippumaton kansainvälisten yhteyksien luonti, musiikkikulttuurin esille-tuonti, alan tiedottaminen ja nuorison tarpeiden parempi tyydyttäminen. El-

mun tehtävä on palvella koko nuorta väestönosaa tarjoamalla sille vaihtoehtoisia tapoja lähestyä kulttuuria ja sosiaalisuutta. Elmu järjestää nuorten tekijöidensä voimin tapahtumia, konserteja, diskoja, teknoraveja, teatteria, taidenäyttelyitä ja kiinnittää huomiota juuri niihin osa-alueisiin, joita ei ole vielä kyetty läpikaupallistamaan. Elmun toimitilat ovat Nosturissa. Lisäksi talossa on muita toimintakeskittyymiä kuten työpajoja ja treenikämppejä, jotka muodostavat tapahtumia järjestävän yhteisön.

VERKATEHDAS

Verkatehdas on Hämeenlinnan keskustassa sijaitseva kulttuuri- ja kongressikeskus. Vanhan verkatehtaan muodostamiin puitteisiin on syntynyt ainutlaatuinen ja viihtyisä kokonaisuus, jonka muodostavat musiikki- ja kongressisali, kokouskeskus ja ravintola.

Verkatehtaan keskiössä monikäyttöinen ja muuntautuva Vanaja-sali. Salissa on muuntuva akustiikka, jonka puitteissa se soveltuu niin sinfoniaorkestereille kuin rockytyeille. Salin katosomo on myös monimuotoinen. Tarvittaessa nouseva katsomo rullautuu kasaan ja tekee salista ison avaran tilan. Salin tekniikkaan on satsattu paljon. Käytännössä salissa voidaan toteuttaa mitä tahansa sirkuksesta oopperan kautta rock-konserttiin.

Verkatehtaalla toimii myös elokuva-keskus Bio Rex, Hämeenlinnan kaupunginteatteri, Hämeenlinnan Taide-museo, Ars-Häme, Sibeliuksen opisto, Vanajaveden Opisto sekä Lasten ja nuorten kulttuurikeskus ARX. Lisäksi Ver-

katehtalle on sijoittunut kulttuuri- ja media-alan yhteisöjä ja ammatinharjoittajia.

Verkatehdasta hallinnoi Hämeenlinnan kaupungin omistama Kulttuuri- ja

kongressikeskus Verkatehdas Oy. Osakeyhtiö on vuokrannut tilansa kaupungilta. Kaupunki avustaa keskuksen toimintaa vuositasolla merkittäväällä summalla.

VAIHTOEHTOJA KESKUKSEKSI

Hankkeen aloittamisesta lähtien oli selvää, että yksisilmäisesti ei voinut tyytyä yhteen vaihtoehtoon, vaan oli selvitettävä erilaisia tapoja toteuttaa kulttuurikeskus. Oli otettava kantaa uudisrakentamiseen, sijaintiin, kannattavuuteen ja toteutettavuuteen. Keskuksen kannattavuuden kannalta selvisi hyvin nopeasti, että sijainnin pitää olla lähellä keskustaa. Määrittämällisesti tämä tarkoittaa kävelymatkaa torilta.

Kulttuurikeskuksen potentiaalinen asiakaskunta on nuoria aikuisia, jotka liikkuvat pääasiassa jalan, polkupyörällä tai julkisilla kulkuvälineillä. Tästä syystä etäisyys julkisen liikenteen solmukohdasta nousi merkitykselliseksi. Seuraava havainto tästä on, että Joensuun keskusta on maantieteellisesti pieni ja siinä loppujen lopuksi aika vähän rakentamatonta tilaa. Hanke kartoitti keskusta-alueen ja päätyi tutkimaan lopulta kolmea eri sijaintivaihtoehtoa – Karjalantaloa, korttelia 48 ja Taidemuseon korttelia.

Kaikki kolme kohdetta sijaitsee lyhyen kävelymatkan päässä torilta. Kohteissa tutkittiin uudisrakentamisen, laajentamisen ja peruskorjauksen mahdollisuuksia.

Itse kulttuurikeskuksen kannattavuuden kannalta oli oleellista löytää sellainen konsepti, jossa palaset tukisivat toisiaan ja käyttöasteet olisivat tyydyttäviä. Pelkällä klubitoiminnalla ei taloa täytettäisi, vaan tällöin tilat jäisi huomattavaksi aikaa viikosta tyhjilleen. Ratkaiseva tekijä oli saada aikaan kannattavuutta osoittava vastaus yhtä-

löön, jossa muuttujina olivat investoinnin suuruus, keskukselta syntyvä kassavirta ja saatavat mahdolliset avustukset ja tuet.

Useimmissa vaihtoehtoissa kulttuurikeskuksen toimijoiden joukkoon valikoitui Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun musiikinkoulutusohjelma, joka on pidemmän aikaa ollut vailla toimivia tiloja. Koulutusohjelman tilakysymys alkoi kesästä 2009 alkaen olemaan kriittinen, mutta hankkeen lopputuleman kautta tämäkin kysymys saatiin ratkaistua.

A. KARJALANTALO

Karjalaisen kulttuurin edistämissäätiön (KKES) omistama Karjalantalo sijaitsee Joensuun Ilosaareissa keskellä Pielisjokea. Saari on pienen kävelymatkan päässä keskustasta. Ilosaari on myös Ilosaarirockin alkuperäinen pitopaikka. Ilosaari on ollut Joensuun kaupungin perustamisesta asti 1800 – luvulta nuorison vapaa-ajanvietto paikka.

Karjalantaloa tutkittiin hankkeen aikana kahdesta näkökulmasta – nykyisellään ja laajennettuna. Nopeasti tutkinnan yhteydessä havaittiin, että laajentaminen olisi kaavoituksellisesti ja saaren muun käytön kannalta hankalaa. Täten keskityttiin tutkimaan talon käyttöä nykyisellään. Osoittautui, että tiloihin löytyisi myös muita toimijoita kuin yhdistyksen klubi- ja ravintolatoiminta. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun musiikinkoulutusohjel-

ma saatiin paperilla mahdutettua Karjalantaloon sisään.

B. KORTTELI 48

Joensuun Rantakadun varressa sijaitseva kortteli 48 pitää sisällään pitkän tarinan joensuulaista kulttuurielämää. Tovin kortteli oli keskittynyt kaupungin ja valtionhallinnon käyttöön, mutta viime vuosina se on kehittynyt osaksi luovien korttelien jatkumoa, joka alkaa torin reunalta Taitokorttelista. Korttelin sisäpihaa on tällä hetkellä hyödynnetty lähinnä parkkipaikkana. Korttelin Torikadun puoleisella reunalla olevat puutalot ovat huonossa kunnossa ja osittain vailla hyödyllistä käyttöä.

Korttelin 48 suunnittelussa keskityttiinkin sisäpihan ja puutalojen hyödyntämiseen. Tutkimusten aikana tarkasteltiin tontin rakennuskelpoisuutta sekä mahdollista konseptia, jolla tontille rakennettu uudisrakennus ja korjatut puutalot olisivat tulleet kannat-

tavaksi. Voidaan todeta, että kortteli on edelleen kehittämisen tarpeessa, mutta kustannusrakenteeltaan sen tulisi olla kevyempi kuin suunnitelmissa ollut monikäyttöinen esiintymistila, jonka yhteydessä olisi ollut musiikinopetustiloja.

C. TAIDEMUSEON KORTTELI

Joensuun keskustassa ei ole toista yhtä isoa vapaata tilaa kuin minkä Taidemuseon kortteli tarjoaa. Korttelin rakentamista hankaloittaa sen sijaitseminen julkisten arvorakennusten linjalla, joka alkaa kaupungintalolta ja jatkuu aina yliopistolle asti. Taidemuseon tontille rakentaminen oli herättänyt jonkinlaista vastarintaa myös paikallisessa väestössä. Taidemuseon tontille on myös varaus taidemuseon laajentamiseksi, joka sinällään vie rakennusoikeutta tontilta. Loppujen lopuksi kustannukset olisivat myös olleet huomattavat tälle tontille mietityssä konseptissa.

KARJALANTALO

Joensuun Iloasaassa oleva Karjalantalo siirtyy Joensuun Popmuusikot ry:n omistaman Joensuun Töminä Oy:n hallintaan tammikuussa 2011. Karjalantalo itsessään on arkkitehti Ilmari Teräsvirran suunnittelema kulttuuri- ja ravintolatalo. Talon omistaa KKES, jonka toimitilat ovat olleet talossa sen valmistumisesta lähtien. Säätiön lisäksi talossa on ollut ravintoloitsija ja viimeisimpänä isona vuokralaisena Pohjois-Karjalan museo 1990-luvulla.

Karjalantalo ja Ilosaari ovat eläneet hiljaiseloa viimeisten viidentoista vuoden ajan. Saaren ja rakennuksen potentiaali kulttuurin esittämiskäytössä on jäänyt vähäiseksi. Tämä osaltaan selittyy sillä, että talossa kuin saarressakaan ei ole ollut vakiintunutta tuottajaa, joka olisi vastannut ohjelmallisesta sisällöstä. Joensuun kaupungilla on kehittämissuunnitelma Ilosaaren toimintojen parantamiseksi. Nämä suunnitelmat tukevat Karjalantaloon rytmimusiikin keskuksen konseptia.

Popkulttuurin uudisrakennuksen organisaation kehittäminen –hankkeen aikana käytyjen keskustelujen pohjalta syntyi kokonaiskonsepti, joka vakuutti sekä Joensuun Popmuusikot ry:n, PKAMK:n ja KKES:n. Yhdistys perusti osakeyhtiön huolehtimaan kulttuurikeskuksen toteuttamisesta konseptin pohjalta.

Joensuuta kaupunkina leimaa vahvasti kaupungin halki virtaava Pielisjoki. Joen ranta on viime vuosina alkanut korostua kaupunkikuvassa sekä maisematöiden että Rantakadun kiin-

teistöjen uuden käytön myötä. Uuden konseptin myötä Karjalantalo muodostaa Taitokorttelin, Pakkahuoneen ja rannan ravintoloiden kanssa matkailullisesti merkittävän kokonaisuuden – kulttuurivirran.

KONSEPTI

Karjalainen kulttuuri tulee vahvasti esille uudistuvassa Karjalantalossa. Talon toiminnallista konseptia leimaa elävä musiikki. Talossa tulee musiikki kuulumaan ja hiljaiset hetket tulevat olemaan harvassa. Retriitti olkoon muualla, sillä Ilosaari tulee soimaan.

Varsinaisen kulttuurikeskuksen rungon tulevat muodostamaan Karjalantalossa iltaisin toimivat klubit ja esitykset sekä Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun musiikinkoulutusohjelman opetustoiminta. Toiminnallisen ytimensä puolesta onkin perusteltua puhua rytmimusiikin keskukselta. Konseptin pohja-ajatukseksi on käyttöasteen maksimointi. Tavoitteena on pitää tilat mahdollisimman suuressa käytössä, jotta tilojen hallinnasta aiheutuvat kustannukset saadaan hallintaan.

Karjalantaloon tilat tulevat uudistuvan rytmimusiikinkeskuksen myötä olemaan tiheässä käytössä. Opetuskäyttö takaa tilojen käyttämisen arkisin päiväsaikaan. Opetustiloja tuleekin moneen osaan taloa. Nykyiset kabinettilat muunnetaan opetuskäyttöön soveltuviksi. Nykyisiin KKES:n toimistotiloihin ja kellariin muokataan yksi-

löharjoitteluun soveltuvia tiloja. Kahta salitilaa käytetään päivisin pääasiassa opetustarkoitukseen.

Yläkerran juhlasalista tulee varsinainen esiintymispaikka. Salia somistetaan ja samalla akustoidaan paremmin esiintymiskäyttöön sopivaksi. Juhlasalista tulee käynti ravintolasiiliin. Isompien tapahtumien aikana käytetään molempia saleja esiintymispaikkana. Molempiin saleihin asennetaan äänentoisto- ja valaistusjärjestelmät, jotka ovat myös musiikin opetuksen hyödynnettävissä.

Ravintolatiloihin tuodaan pienempimuotoista ohjelmaa ruokailun sekaan. Arkisin ravintolassa tullaan tarjoamaan lounasta, sillä Karjalantalossa työskentelevien ja opiskelevien ihmisten määrä tulee kasvamaan huomattavasti nykyisestä. Talossa on myös yksi kaupungin parhaimmilla paikoilla olevista terasseista. Terassin hyödyntäminen kesäaikaan on osa toimintaa.

Ilosaari itsessään luo mahdollisuuksia uusille tapahtumille. Saarella oleva infrastruktuuri yhdistettynä vieressä toimivaan rytmimusiikin keskukseseen, tekee paikasta valtakunnan mitataavassa poikkeavan ja mielenkiintoisen tapahtumapaikan. Sisällön tuottaminen Ilosaareen tarkoittaa uusia mietintöjä kaupungin kanssa saaren hyödyntämisestä.

Karjalantalo tarjoaa rakenteellisesti myös mahdollisuuden ottaa alle 18 – vuotiaita seuraamaan keikkoja. Tämä tarjoaa tervetulleen piristykseen alikäisten sisällölliseen ohjelmatarjontaan. Tämä näkökulma huomioiden keikkojen alkamisajankohtaa olisi syytä siirtää myöhäisillasta varhaisempaan. Esimerkiksi klo 21.00 alkavat

keikat olisivat sekä artistien, yleisön kuin työntekijöidenkin kannalta järkeviä.

Karjalantaloon ympärille luodaan vahvaa yhteisöllisyyttä. Yhteisöllisyys on näkynyt Karjalantaloon historiassa muun muassa talkootyön muodossa. Talo on rakennettu osittain talkoilla ja sen rakentamiseen on saatu materiaaleja lahjoituksina. Karjalantaloon ryhdytään luomaan samankaltaista yhteisöllisyyttä, mitä on jo olemassa Ilosaarirockissa. Vahva yhteisö talon ja sen toimintojen ympärillä toimii voimavarana, jota hyödynnetään brändäyksessä ja markkinoinnissa.

Hanke on tehnyt toimeksiantosopimuksen Seinäjoen ammattikorkeakoulun opiskelijan Riikka Vihavaisen kanssa opinnäytteestä, jossa tutkitaan yhteisöllisyyttä ja sen toteuttamista eri kulttuurikeskuksissa. Opinnäytteen pohjana käytetään Lutakon ja Rytmikorjaamon vapaaehtoisille tehtävää kyselyä. Opinnäytteen tuloksia hyödynnetään yhteisöllisyyden rakentamisessa Karjalantaloon ympärille. Lisäksi tuloksia hyödyntävät Selmu Ry ja Jelmury omaa vapaaehtoistyössään.

RYTMIMUSIIKIN KESKUKSEN VISIO, MISSIO JA ARVOT

Rytmimusiikin keskuksessa tulee toimimaan pääsääntöisesti kaksi toimijaa. Joensuun Popmuusikot ry:n omistama Joensuun Töminä Oy ja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun musiikin koulutusohjelma. Yhtenä kehittämishankkeen tehtävänä oli muodostaa sellainen arvopohja, jolle kulttuurikeskus voisi rakentua. Seuraavassa on hank-

keen aikana kristallisoitunutta näkemystä siitä mitä rytmimusiikin keskuksen visio, missio ja arvot voisivat olla.

VISIO

Rytmimusiikin keskuksen visiona on olla johtava itäsuomalainen musiikin esiintymisareena vuonna 2015. Paikana Karjalantalo houkuttelee sekä musiikin kuluttajia, opiskelijoita kuin esiintyjäkin. Karjalantalo ja Ilosaari ovat eläväisiä kohtauspaikkoja kaupunkilaisille.

MISSIO

Rytmimusiikin keskus tuottaa laadukkaita esiintymis- ja opetuspalveluita. Näiden palvelujen tukemiseksi keskus tuottaa myös ruoka- ja anniskelupalveluja tinkimättömällä asenteella.

ARVOT

Vastuullisuus

Rytmimusiikinkeskus toimii vastuullisesti ja kertoo toiminnastaan avoimesti. Keskuksen tavoitteena on kehittää ja parantaa Pohjois-Karjalan maakunnan rytmimusiikin tilaa ja nostaa sen taiteellista tasoa. Vastuullisuus pitää sisällään myös sosiaalisen ja ympäristövastuun. Rytmimusiikin keskus on asiakkailleen ja työntekijöilleen kannustava ja innostava luova ympäristö.

Innovatiivisuus ja ennakkoluulottomuus

Rytmimusiikinkeskus reagoi toimintaympäristön muutoksiin joustavasti ja

tehokkaasti. Keskuksessa luodaan kumppanuuksia, joista on kaikille osapuolille hyötyä.

Asiakaslähtöisyys ja ammattimaisuus Rytmimusiikinkeskus toimii asiakkaiden ehdoilla ja kuuntelee heidän tarpeitaan. Keskus on toimissaan ammatitaitoinen ja parempiin suorituksiin pyrkivä.

Pitkäjänteisyys

Rytmimusiikinkeskus turvaa pitkäjänteisesti rytmimusiikin esittämistä ja kouluttamista Pohjois-Karjalassa. Keskuksen riskinotto on maltillista. Toiminnassa toisinaan tapahtuvat epäonnistumiset hyväksytään ja niistä otetaan opiksi

RYTMIMUSIIKIN KESKUKSEN VAIKUTTAVUUS

Konseptin muodostamisen yhteydessä on myös selvitetty erilaisia vaikuttavuustekijöitä, joita rytmimusiikin keskuksella on. Vaikuttavuusarvioita tehtäessä on katsottu keskuksen syntyisestä muodostuvia välittämiä ja mahdollisia välillisiä vaikutuksia.

TYÖLLISYYS

Arvioidut työllistämisaikutukset keskuksella ovat välittömästi Joensuun Töminä Oy:n kautta noin kahdeksan henkilötyövuotta. Näistä ravintolahenkilökuntaa ovat ravintolapäällikkö, keittiömestari, kokki, ja kolme tarjoilijaa. Lisäksi Töminä työllistää toimitusjohtajan, taloushallinnon henkilökuntaa ja ohjelmapäällikön.

PKAMK:n musiikinkoulutusohjelma työllistää kolme musiikinopetuksen lehtoria sekä tuntiopettajia. Lisäksi kokonaisuuteen tarvitaan teknistä henkilöstöä, jotka vastaavat ääni- ja valolaitteista, noin puolentoista henkilövuoden verran.

Jonkinlaista työllistävää vaikutusta on nähtävissä myös esiintyvien taitelijoiden parissa. Esiintymispaikka tuo heille satunnaisia työmahdollisuuksia. Karjalantalo tulee työllistämään paikakuntalaisia myös ostopalvelujen kautta. Tekniikkaan ja järjestyksen valvontaan liittyvät tehtävät tullaan osittain hoitamaan ostopalveluina. Vuoden aikana talossa on lähes sata ohjelmallista iltaa vuodessa.

MATKAILU

Karjalantalon rytmimusiikin keskus lisää Joensuun keskustan elävyyttä. Puhtaasti matkailuun Karjalatalo tekee arvonnostoa jonkin verran. Voidaan nähdä, että Karjalantalo ohjelmatarjontoineen luo oman lisänsä maakunnan matkailukohteiden joukkoon. Karjalantalo tuo lisäarvoa alueen markkinointiin matkailukohteena. Ympäri-vuotinen klubitoiminta lisää matkailijoille suunnattavaa palveluiden määrää ja monipuolistaa tarjontaa.

Kulttuurimatkailun näkökulmasta on Karjalantalolla tarjottavaa. Joensuu on esimerkiksi Sortavalasta katsottuna lähempänä kuin Pietari tai Viipuri. Suomessa oleva kulttuurikeskus pystyy tarjoamaan myös kansainvälistä kiinnostusta herättäville artisteille niin laadullisesti kuin fyysisestikin turvallisemman esiintymispaikan kuin Venäjän Karjalan mahdolliset klubit.

Karjalantalon klubitoiminnalla tavoitellaan vuodessa noin 25 000 kävijää. Keskuksen markkinointimateriaaleja tuotetaan myös venäjäksi. Kulttuurimatkailutarjontaa, jonka markkinointia olisi kohdistettu venäläisille nuorille, ei ole tällä hetkellä Pohjois-Karjalassa tarjolla. Tässä mielessä nuoret venäläiset ovat hyödyntämätön potentiaali.

OPISKELIJAT

Karjalantalon rytmimusiikin keskus turvaa ammattikorkeakoulutasoisen musiikinopetuksen säilymisen Pohjois-Karjalassa. Ilman PKAMK:n tilaongelman ratkaisua ei musiikinkoulutusohjelman säilyminen olisi ollut kovinkaan varmaa. Rytmimusiikin keskuksen kokonaiskonsepti on sen tyyppinen, että se itsessään houkuttelee alan opiskelijoita Joensuuhun. Opiskelu paikassa, jossa myös harjoitetaan musiikin soittamista ammatillisesti sekä Ilosaari miljöönä tekevät Karjalantalosta valtakunnallisesti merkittävän ja kiinnostavan.

Joensuu on maakuntakeskuksena merkittävä korkea- ja keskiasteen opiskelupaikkakunta. Itä-Suomen yliopisto, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu, lukiot ja ammattiopisto kouluttavat merkittävän määrän nuoria. Kaikki opiskelijat eivät suinkaan tule Joensuun alueelta vaan opiskelijoita tarvitaan myös muualta maasta. Tällöin opiskelupaikan valinnassa valittavan oppiaineen lisäksi suuri merkitys paikakunnan tarjoamalla muilla palveluilla. Rytmimusiikin keskuksessa toimintansa uudelleen aloittava Kerubi voi Ilosaarirockin ohella muodostua

tekijäksi, joka luo tuleville opiskelijoille positiivisia miellelyhtymiä Joensuusta ja Pohjois-Karjalasta.

KULTTUURINEN HYVINVOINTI

Aluekehityshankkeilla tavoitellaan elinvoimaisempaa ja parempaa maakuntaa. Tähän on tähdännyt myös Popkulttuurin uudisrakennuksen organisaation kehittäminen -hanke. On henkisesti iso asia sekä hanketta hallinnoineelle yhdistykselle kuin joensuulaisille itselleen, että hankkeen tu-

loksena saatiin aikaiseksi konsepti, jossa Kerubi ryhtyy jatkamaan toimintaansa. Jo asiasta tiedottaminen aiheutti paljon positiivisia viestejä Joensuusta ja muualta maakunnasta.

Kokonaisuudessa voidaan nähdä, että Karjalantalon muokkaaminen vahvasti rytmimusiikin käyttöön luo mahdollisuuksia vähentää nuorten syrjäytymisen riskiä paikkakunnalla. Sisällöllisen ohjelman tarjoaminen myös alle 18-vuotiaille antaa nuorisolle virikkeitä ja tekee Joensuusta heidän silmissään paremman paikan elää ja asustaa.

HANKKEEN OHEISTULOKSET

KULTTUURINKULUTTAMINEN JOENSUUSSA JA POHJOIS- KARJALASSA -TUTKIMUS

Hankkeessa selvitettiin tutkimuksen avulla tutkittiin pohjoiskarjalaisten kulttuurinkuluttamista ja eri tapahtumien ja palveluiden tunnettuutta. Tutkimuksesta oli havaittavissa, että joensuulaiset olivat tyytyväisiä paikkakunnan kulttuuritarjontaan, kun taas muualla maakunnassa jouduttiin usein vaihtamaan paikkakuntaa kulttuuritarjonnan perässä. Suurimmaksi käytännön kulttuuriteoksi pohjoiskarjalaisilla nousi kirjastossa käyminen. Vuoden aikana neljä viidestä oli vierailut kirjastossa. Kirjastopalveluiden käyttöä seurasivat suosittuudessa festivaalit ja kesätapahtumat. Kolmanneksi suosituimmaksi palveluksi nousivat elokuvateatterit, joissa hieman yli joka toinen pohjoiskarjalainen oli ollut. Pohjoiskarjalaisista jopa seitsemän kymmenestä oli käyttänyt rahaa kahdenkymmenen kuukauden sisällä musiikin ostamiseen joko levyinä tai internetistä.

Pohjoiskarjalaiset kulttuurinkuluttajat voitiin tutkimusaineiston perusteella jaotella karkeasti kuuteen erilaiseen ryhmään (% pohjoiskarjalaisista): Kulttuuripassiiviset varttuneet (24 %), urbaani korkeakulttuuriyleisö (5 %), miehinen pelikulttuuri yleisö (15 %), pienten kuntien teatteri- ja kuvataideryhmät (18 %), urbaanit kulttuurimyönteiset (19 %) ja populaarikulttuurin kannattajat (18 %). Tuloksista oli luettavissa, että kolme neljäsosaa pohjoiskarjalaisista suhtautuu kult-

tuuritarjontaan myönteisesti, joskin kulttuurin kulutuksen muodot vaihtelevat ryhmien välillä. Neljäsosalle kulttuuripalvelut ja -tapahtumat eivät olleet erityisen merkittäviä. Ero kulttuuripassiivisten varttuneiden ja muiden ryhmien välillä näkyi sekä rahan käytössä että asenteissa kulttuuripalveluihin ja -tapahtumiin. Kuluttajaryhmät suosivat niitä palveluita, jotka koetaan itselleen tärkeäksi.

Tärkeimmäksi ja tunnetuimmaksi kulttuuripalveluksi/-tapahtumaksi nousi tutkimuksessa Joensuun kaupunginteatteri, jota seurasivat Ilosoarirock, Ilovaarirock ja Karjalan sotilassoittokunta. Tutkimuksessa oli havaittavissa, että tunnettuuden ja tärkeäksi koetun tapahtuman välillä oli riippuvuussuhte. Kymmenestä tunnetuimmasta tapahtumasta sijoittui seitsemän kymmenen tärkeimmän joukkoon. Kahdestakymmenestä tunnetuimmasta peräti yhdeksäntoista kuului kahdenkymmenen tärkeimmän joukkoon.

KORTTELIN 48 KEHITTÄMINEN

Puolikas puutalokortteli 48 Rantakadulla oli pitkään hankkeen tärkein kehityskohde. Hankkeen aikana tutkittiin perusteellisesti korttelin kehittämistä ja mahdollisuuksia uudisrakentamiseen kyseisessä korttelissa.

KORTTELIN TAUSTAA

Korttelilla on värikäs tausta. Historiasti Oy koosti pienen selvityksen kortte-

lin tapahtumista ja toiminnoista sen olemassa olon ajalta. Korttelin vanhimmat osat ovat monia muutoksia nähneitä, mutta hyvinkin alkuperäistä Joensuuta. Korttelia on muokattu vuosien varrelle paljon; piharakennuksia purettu, taloja laajennettu, talojen julkisivuja muutettu jne.

Korttelin talot ovat historiansa kautta vahvasti liitoksissa sekä vapaa-ajanviettoon että lakiin ja järjestykseen. Korttelissa niin kutsutussa Johnssonin talossa toimi Joensuun Turistihotelli, joka oli Joensuun seuraelämän ja juhlien keskus 1900-luvun alussa. Torikadun puolelle taasen on aikoinaan kieltoain jälkeen avattu Joensuun ensimmäinen Alko. Rantakadun puoleisissa taloissa taas toimi 1900-luvun keskivaiheilla sekä raastuvan oikeus että poliisilaitos.

Korttelin historiaan liittyy monia tarinoita. Näistä hurjin lienee kuitenkin postimestari Aschanin tarina. Postimestari Aschan asui Rantakatu 9 paikalla olleessa talossa. Aschania syytettiin rahalähetyksen varastamisesta. Tästä hänet tuomittiinkin hirttotuomioon. Aschanin sukulaiset kuitenkin korvasivat rahat ja hirttotuomio peruttiin. Aschan itse erakoitui ja eli lopun elämänsä, jossain Pyhäselän saarista. Jälkikäteen on selvinnyt, että Aschan tuskin oli syyllinen kavallukseen.

KORTTELISSA TOIMIVIA KONSEPTEJA

Pitkälti korttelin tutkimiseen keskuksen sijaintivaihtoehdona vaikutti se, että Rantakatu 9:ään niin sanottuun Aschanin taloon on muodostunut toimiva popkulttuuriin liitoksissa oleva toi-

mijoiden keskittymä. Talon on vuokrannut kaupungilta Joensuun Popmuusikot ry, joka on edelleen vuokrannut huoneita talosta erilaisille luovien alojen yrityksille ja toimijoille. Tällä hetkellä talossa toimivat Joensuun Popmuusikot ry, Joensuun Nuori Rythmi Oy, Joensuun Töminä Oy, Kinocompany, Oy, Osuuskunta Korpipaja, Elements Oy, insinööritoimisto Mplan Oy, ja PKAMK:n kolme luovien alojen hanketta sekä tilapäisesti eri elokuva-tuotantoyhtiöitä.

Talossa on selkeästi ollut havaittavissa, että saman toimialan toimijoiden keskittyminen samaan ympäristöön luo uusi toimintamalleja ja liikeideoita. Malli, jossa on ollut yksi tilan käytännön asioita hoitava edelleen vuokraaja, on ollut toimiva. Tilojen vuokrausaste on pysynyt täytenä.

Rantakatu 11 toimii Joensuun kaupungin hallinnoima Vyöhyke –hanke, jonka toimintaperiaate on saman tyyppinen kuin Rantakatu 9:n. Vyöhyke on kerännyt taloon erilaisia nuorisotalan toimijoita, jotka muodostavat nuorisotalan osaamisyyhteisön. Tavoitteena on kehittää nuorisotyön osaamista.

RAKENTAMINEN JA KUNNOSTAMINEN KORTTELISSA

Kortteli 48 on, kuten suuri osa Joensuun keskustaa, rakennettu Pielisjoen deltalle. Täten mahdollista uudisrakentamista varten selvitettiin korttelin maapohjaa. Kiinteä maa-aines tulee korttelin kohdalla vastaan noin 15 metrissä. Ennen tätä korttelin pohja on hienojakoista savea ja hiekkaa. Maapohja kestäisi yksi kerroksiset raken-

nukset, mutta sitä suuremmat pitäisi paaluttaa pohjaan saakka.

Voimassa oleva asemakaava ei tunne Torikadun puoleisia puutaloja vaan niiden paikalle on piirretty kerrostaloja. Täten kaikenlainen rakentaminen korttelissa edellyttää asemakaavan muutosta. Osa korttelin taloista on suojeltu ja osa tullaan suojelemaan asemakaavaa seuraavan kerran muutettaessa. Korttelin puolikas sijaitsee kolmella tontilla.

Lähes kaikenlainen uudisrakentaminen tontilla edellyttää joidenkin olemassa olevien rakennusten purkamista. Korttelin sisäpiha on rakentamispaikkana ahdas, muttei mahdoton. Hankkeen luonnostelmissa sinne saatiin mahdutettua isokin uudisrakennus, johon olisi tullut suuri konserttisali ja runsaasti opetustiloja. Täten korttelin kehittäminen uudisrakentamisen näkökulmasta samalla säilyttäen vanhat puurakennukset korttelia rajaamassa olisi ollut mahdollista.

Torikadun puoleiset puutalot ovat huonossa kunnossa. Käytännössä niissä korjausaste vastaa uudisrakentamista. Taloista puuttuu suurin osa kunnallistekniikasta. Niiden kivijalat ovat painuneet ja liikkuneet. Talojen katto- saumat ovat tästä syystä liikkuneet ja sieltä on tapahtunut vuotoja sisään taloihin. Itsessään talojen rungot ovat vielä kunnossa ja siten kunnostettavissa. Talojen kunnostamisen hinnaksi on arvioitu lähemmäs kahta miljoonaa euroa. Täten on vaikea nähdä, että talot voitaisiin kunnostaa pelkästään yksityisellä tai kunnallisella rahalla. Talojen kunnostaminen edellyttää hankkeistamista ja osarahoituksen saamista aluekehittämISRahastoista.

TREENIKÄMPPIEN JA MUSIIKKILIIKKEEN YHDISTÄMINEN

Karjalantalon rytmimusiikin keskuksen konsepti ei ratkaise Joensuussa vallitsevaa niin kutsuttua bändikämpäongelmaa. Joensuulaisille bändeille harjoitustiloja tarjoava Pelastakaa Joensuun bändit ry hallinnoi tällä hetkellä noin kahtakymmentä bändikämppeä, jotka ovat Koskikatu 9:n ja entisen palolaitoksen tiloissa Rantakadulla. Molemmissa vuokrausaste on lähemmäs 100 %. Koskikatu 9:n tilat ovat huonossa kunnossa ja tilan omistava taho on jo pidemmän aikaa suunnitellut purkavansa kiinteistön tai remontoivansa sen toiseen käyttöön. Entinen palolaitos taas puretaan, kunhan ns. Senioripihaa ryhdytään rakentamaan sen paikalle.

Olisikin syytä etsiä pysyvämpää ratkaisua tilanteen helpottamiseksi. On huomattava, että harjoitustilatoiminta on jo sinällään merkityksellistä, sillä se yhdistää sekä aloittelijaa että ammattilaista musiikinsoiton harjoittelussa ja kehitymisessä. Bändikämppeä on työväline. Bändiharrastuksen ja ammattimaisen bänditoiminnan edellytyksenä on harjoitustilat. Jos tiloja ei ole tarjolla, ei toiminta, taso ja läpimurrot pääse kehittymään.

Harjoitustiloja bändeille vuokraa muutkin tilatarjoajat kuin pelastakaa Joensuun bändit ry. Joensuun kaupungilla on hallussaan merkittävää määrää harjoitustiloja, joita löytyy muun muassa Reijolasta. Näidenkin tilojen käyttöaste on korkea.

Itä-Suomeen mahtuisi markkina-alueena laaja-alainen soitintarvikkeiden

suurmyymälä. Markkinasegmentti vaikuttaisi riittävän ison liikkeen perustamiseen, josta tehtäisiin sekä vähittäis- että tukkukauppaa. Liikettä varten tarvittaisiin sopiva yrittäjä ja erityisesti sopivat toimitilat.

On mahdollista yhdistää bändikämpät ja musiikkitarvikeliike. Sopivalla etäisyydellä keskustasta oleva esimerkiksi entinen teollisuustila voidaan

muuntaa bändikämpähotelliksi ja musiikkitarvikeliikkeeksi. Konsepti siinä hyödyntää molempia, sillä liike saa bändien jäsenistä asiakkaita ja vastaavasti kuluttajina bändien jäsenet tarvitsevat laadukkaita palveluja. Liikkeen valikoimien koko ja tukkumyynnin mahdollisuus lisäävät kaupan toimintapiiriä Joensuun seudusta maakuntaan ja koko Itä-Suomeen.

